

Revisionsverkets ställningstaganden

Renovering av Olympiastadion

Objektet för granskningen var Olympiastadions renoveringsprojekt särskilt med tanke på beviljandet, användningen och övervakningen av statsunderstödet. Granskningen riktades mot undervisnings- och kulturministeriet som statsunderstödsmyndighet och Stadionstiftelsen som mottagare av statsunderstödet.

För att principerna och resultaten för god förvaltning ska kunna förverkligas är det viktigt att säkerställa att statens budget och de bestämmelser och föreskrifter som gäller den har iakttagits i projekt som helt eller delvis finansieras av staten och att projekten har administrerats på behörigt sätt.

Målet var att utreda om statsunderstöden har använts enligt användningsändamålet och om bidragsprocessen från beslutsfattande till beviljande och utbetalning har varit adekvat. Dessutom var målet att utreda om den interna tillsynen har skötts på ett ändamålsenligt sätt.

Statsunderstödet har i huvudsak använts enligt användningsändamålet

I granskningen framkom inget som tyder på att den finansierade helheten generellt inte skulle vara i enlighet med statsunderstödsbesluten. Kostnaderna har dock stigit avsevärt från behovs- och projektutredningen.

De kostnader som Helsingfors stad fakturerar för projektet som byggherre och finansierar har inte till alla delar varit transparenta. I byggherrens timdebiteringsprislista ingår allmänna kostnader vars samband med projektet inte kunde verifieras på ett transparent sätt.

Den av rätten utdömda gottgörelseavgiften som Stadionstiftelsen har inkluderat i projektets kostnader är enligt den uppfattning som erhållits vid granskningen inte en understödsberättigande kostnad för projektet.

Kostnadsfördelningsmodellen har inte utarbetats med tillräcklig noggrannhet för att säkerställa att kostnaderna fördelas enligt överenskommelse.

Understödsprocessen från beslutsfattande till beviljande har inte till alla delar varit adekvat

Informationen om utvecklingen av projektets kostnadsberäkningar och osäkerhetsfaktorer i anslutning till kostnaderna förmedlades inte till alla delar i rätt tid och i tillräcklig omfattning som grund för beslutsfattandet om finansieringen.

Staten har i sina riktlinjer fastställt med vilket belopp den högst deltar i projektets kostnader. För projektets centrala entreprenad har ett fast takpris däremot inte fastställts: Takpriset ändras när tilläggs- och ändringsarbeten godkänns. Betalningsgrunden för den entreprenadmodell som valts för projektet står således i strid med statens finansieringsriktlinjer. Motstridigheten mellan modellen och grunden för finansieringsbesluten framfördes dock inte tillräckligt transparent i behandlingen av projektets finansiering efter att entreprenadmodellen hade godkänts.

Statsunderstödsbesluten var inte till alla delar förenliga med statsunderstödslagen. Av besluten framgick inte alltid uppgifter enligt 11 § i statsunderstödslagen.

Brister har förekommit i statsunderstödsmyndighetens tillsyn

Statsunderstödsmyndighetens tillsyn motsvarade inte kraven för ett mångformigt och långvarigt projekt. Den styrgrupp som tillsattes för projektet hade i uppgift att säkerställa att projektets kostnader hålls under kontroll och att projektet följer tidtabellen. Enligt den uppfattning som erhållits vid granskningen kunde styrgruppen inte på ett behörigt sätt utföra sitt uppdrag att kontrollera projektets kostnader. Vid granskningen framgick det också att styrgruppen inte hade några faktiska möjligheter att säkerställa att projektet genomförs kostnadseffektivt och enligt den målsatta tidtabellen.

Revisionsverkets rekommendationer

1. Med beaktande av den betydande kostnadsökningen rekommenderas att statsunderstödsmyndigheten säkerställer att det i de utredningar om användningen av statsunderstödshelheten som enligt lagstiftningen ska lämnas in i efterhand ingår en tillräckligt noggrann och transparent beräkning av orsakerna till kostnadsökningen.
2. Stadionstiftelsen, som mottagare av statsunderstödet, och undervisnings- och kulturministeriet, som statsunderstödsmyndighet, bör försäkra sig om att kostnaderna för projektet överensstämmer med understödsbeslutet och understödsvillkoren.
3. Den gottgörelseavgift jämte rättegångskostnader som högsta förvaltningsdomstolen utdömde åt Stadionstiftelsen bör avskrivas från projektets understödsberättigande kostnader.
4. I projekt som delfinansieras av staten bör fördelningsmodellen för alla finansärsparters kostnader dokumenteras på en tillräckligt noggrann nivå för att säkerställa att modellen leder till en överenskommen kostnadsfördelning.
5. Statsunderstödsmyndigheten ska i kommande motsvarande projekt säkerställa att det som grund för finansieringsbesluten förmedlas tillräckligt transparent information om kostnaderna och osäkerhetsfaktorerna i anslutning till kostnadsberäkningarna.
6. I projekt som delfinansieras av staten bör man säkerställa att projektets entreprenadmodell och finansieringsbeslut är enhetliga.
7. Statsunderstödsmyndigheten ska se till att de handlingar som hänförs till statsunderstödsprojektet upprättas på behörigt sätt och arkiveras på ett enhetligt och heltäckande sätt. Handlingarna ska arkiveras så att anteckningar som visar att de godkänts också kan verifieras tydligt i efterhand.
8. För att användningen av offentliga medel ska vara transparent och kostnadseffektiv bör staten övervaka omfattande, mångsidiga och långvariga projekt på ett ändamålsenligt och tillräckligt sätt.
9. Om staten tillsätter en styrgrupp för projekt vars kostnader och genomförande är betydande, ska staten säkerställa att gruppen har tillräcklig beslutanderätt i styrningen av projektet och tillräcklig sakkunskap till sitt förfogande. Styrgruppen bör också ha en fungerande koppling till beslutsfattandet.